

Yttrande

Dnr 571162
2024-03-25

Kommunstyrelsen/
Kommunfullmäktige

Christine Stocklassa Palmlov
Telefon 026-17 86 79
christine.stocklassa_palmlov@gavle.se

Yttrande gällande en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket

Ert diarienummer: HaV 2023-001156

Beskrivning av ärendet

Mot bakgrund av att Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av synpunkter på remissen gällande en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket inkommer Gävle kommun, genom dess Kommunstyrelse, med följande yttrande.

Yttrande

Ställningstagande

Kommunstyrelsen i Gävle kommun avstryker Havs- och vattenmyndighetens förslag om vilka kriterier vid urval som ska vara uppfyllda för att hamn ska kunna utpekas som riksintresse för yrkesfisket. Därför bör Norrsundets hamn som är inom kommunens geografiska område inte utgöra lämpligt riksintresseanspråk för yrkesfisket.

Sammanfattning

Bottenhavet är mycket påverkad av det storskaliga fisket och inte minst av trålfisket. Att beslut om att Norrsundets hamn ska vara riksintresse för yrkesfiske kan ytterligare påverka fiskebeståndet negativt och försvåra att nå miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, ekosystembaserad havsförvaltning och inte minst motarbeta att begränsa klimatpåverkan. Norrsundets hamn anses inte omfattas av riksintresset för yrkesfisket vid tillämpning av att rimliga metoder, underlag och kriterier tillämpas korrekt.

Havs- och vattenmyndighetens översyn bör resultera i att kriteriet att bevara kulturarvet småskaligt kustnära fiske, trygg livsmedelsförsörjning vid kris och

krig säkerställs och främja att miljömål kan uppfyllas samt en mycket god ekosystembaserad havsförvaltning.

Mot bakgrund av ovan nämnda bedömer kommunstyrelsen att Norrsundets hamn inte ska beslutas vara riksintresse för yrkesfiske.

Riksbestämmelse enligt 3 kap. 5 § MB

Tillämpning av hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 5 § MB innebär att planeringen för användning av mark- och vattenområden ska säkerställa fiskesektorns tillgång till fångstområden.

Enligt bestämmelsen ska yrkesfisket så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Åtgärder som skulle påtagligt försvåra näringarnas bedrivande får inte tillåtas inom dessa områden

I denna planering bör det kunna säkerställas att mark- och vattenvattenområden främjar betydelsefulla samhällsfunktioner, såsom att livsmedelsframställning består vid närliggande exploatering av bostadsbebyggelse, rekreation och näringsliv, att vid händelse av kris eller krig kunna säkerställa livsmedelsförsörjning och att miljömål inte åsidosätts. Detta redovisas inte i remissen.

Den huvudsakliga bedömningen som ligger till grund för riksintresse för yrkesfisket bör utvidgas mot bakgrund av en djupgående omvärldsanalys med perspektiv som livsmedelsförsäljning, höjd beredskap, stärka civilsamhället och att uppfylla miljömål, såsom *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Ett självklart kriterium är att nyttjandet sker på sådant sätt att hållbar utveckling främjas för nuvarande och kommande generationer.

Metod, underlag och kriterier

Det bedöms som att metoden för att identifiera hamnar som är av särskild betydelse för yrkesfisket kräver noggrann omvärldsanalys. Den nationella påverkan, såväl positiv som negativ bör tas med. Någon sådan metod redovisas inte i remissen. Att endast särskilt betydande hamnar för landning, stillaliggande och service ska kunna vara tillräckliga kriterier bedöms inte vara tillräcklig med hänsyn mot övriga värden och för en långsiktig bedömning av riksintresset för yrkesfisket.

Fler kriterier krävs för en långsiktig och hållbar och robust utpekande av riksintresse för yrkesfisket. Kriteriet att kunna upprätthålla hållbar livsmedelsförsörjning i fredstid och vid kris eller krig behöver vara ett självklart kriterium. Ett sådant kriterium stärker den nationella beredskapen. Riksintresset kan inte pekats ut enbart på landningsstorlek och landningar.

Miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt växt- och djurliv samt Agenda 2030-målen

För att fiskenäringen ska bli så effektiv som möjlig behövs ett hållbarhetsperspektiv och krav på att verksamhetsutövaren inte bedriver sådan verksamhet att detta åsidosätts vid en intresseavvägning. En hållbar förvaltning av de marina resurserna ska beaktas. Riksintresset för yrkesfisket bör innefatta kriterium att miljömålen *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och *Ett rikt växt- och djurliv* samt Agenda 2030-målen, *Hav och marina resurser* samt *Ekosystem och biologisk mångfald* kan uppfyllas och att allt för ingripande åtgärder inte kan tillåtas. Miljömålsperspektivet och Agenda 2030-perspektivet saknas i remissen.

Med ett ökande antal internationella fartyg för yrkesfiske till svenska hamnar ökar även riskerna med invasiva arter som sprids med exempelvis barlastvatten till svenska hamnar och kan påverka våra ekosystem och vårt inhemska yrkesfiske.

Livsmedelsförsörjning

Livsmedelsförsörjningsperspektivet saknas. I ett scenario där importen skulle bli osäker på grund av kris eller krig och det råder brist på drivmedel underlättar det systemet om livsmedel inte behöver transporteras över stora områden. Ett sätt att undvika detta är genom lokal livsmedelsproduktion. Verksamheten i Norrsundets hamn bidrar inte till fiskenäringen i regionen då det är en industrihamn som främst tar emot storskalig industristrålning för transport till fiskmjölsfabriker. Det behövs fler och mindre hamnar för yrkesfisket än Norrsundets hamn som har pekats ut som ett riksintresse.

Översynen bör kunna redovisa att resultatet bidrar till robust livsmedelsförsörjning för nuvarande och kommande generationer.

Nationell beredskap

Beredskapsperspektivet saknas. Ur ett beredskapsperspektiv är det viktigt att på en lokal nivå kunna producera livsmedel. Översynen bör kunna redovisa att resultatet bidrar till ökad nationell beredskap som stärker civilsamhället och vid krisberedskap för nuvarande och kommande generationer.

Det finns brister ur ett beredskapsperspektiv hur den geografiska spridningen av hamnar för yrkesfisket är fördelad. Yttre påverkan på de stora hamnarna kan bli ett verkligt scenario vid höjd beredskap eller vid en upptrappning av det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde, därför hade det varit gynnsamt med en ökad redundans i form av ökad spridning för möjligheterna till fiske och livsmedelsförsörjning i fiskehamnarna längs Sveriges kuster vid sådana förhållanden.

Kulturarvet - det småskaliga kustnära fisket

Det småskaliga kustnära fisket som idag bedrivs längst Gästrikehusen är viktig ur ett kulturarvsperspektiv och bör bevaras på sådant sätt att kommande generationer kan tillförsäkras kulturarvet och en hälsosam och god miljö. Gästrikekustens hamnar innefattar fiskehamnar med bevarade äldre fiskebebyggelse. Mycket värdefull bebyggelse finns kvar som erinrar om det rika kulturarvet. Kriterium saknas för att riksintresse för yrkesfiske ska ske på ett sådant sätt som inte är allt för ingripande på det lokala kulturarvet.

Befintliga riksintresseområden för yrkesfisket i Gävle kommun

Havet har stor betydelse för näringslivsutvecklingen där yrkesfisket ingår. Gävle kommuns översiktsplan betonar att det är angeläget att utveckla kusten och havet. För att lyckas med detta behöver tillgängligheten både från hav och land stärkas. Idag finns två stora riksintresseområden för yrkesfisket där tre hamnar är utpekade; Bönan, Utvalsnäs och Engesberg. Utöver dessa hamnar ingår vattenområdet mellan Utposten, Västra Banken och Eggegrund i riksintresseområdet. Områdena har betydelse bland annat som lek- och uppväxtområden för strömming och sik samt vandringsstråk för lax, havsöring och sik. Att skyddet för dessa områden försvinner vore högst olyckligt då det kan skada värdet för yrkesfisket.

Norrsundets hamn

Norrsundets hamn beskrivs som viktig för att möjligheten att locka entreprenörer och företag att etablera sig på orten. Här finns ett behov av

detaljplaneläggning för att klargöra hamnens markanvändning. Farleden kan behöva åtgärder för att kunna ta emot stora fartyg i framtiden.

Följande hamnar bör utpekas som hamnar av riksintresse för yrkesfisket i Bottenhavet

Kommunstyrelsen anser att det endast finns förutsättningar för följande hamnar att utpekas som riksintresse för yrkesfisket i Bottenhavet: Stocka, Skärså, Ljuse, Saltharsfjärden, Bönan och Engesberg i Gävleborgs län, samt Öregrund och Hästskär i Uppsala län, och Bondhamn i Västernorrlands län.

Beslutsunderlag

E-postmeddelande - Inbjudan till granskning av remiss gällande en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket, dnr 23KS530-1

Remiss med bilagor gällande en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket, dnr 23KS530-2

E-postmeddelande - Förlängd svarstid för remiss gällande en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket. Svar senast 2024-03-09, dnr 23KS530-3

Begäran om förlängd svarstid i ärende HaV 2023-001156 - Remiss gällande en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket, dnr 23KS530-4

Svar från Havs- och vattenmyndigheten om förlängd svarstid. Svarstid beviljas till och med den 30 april 2024, dnr 23KS530-5

Christine Stocklassa Palmlov
Miljöstrateg, Miljöstrategiska enheten
Övergripande planering

Katarina Johansson
Chef Miljöstrategiska enheten
Övergripande planering